
ÖSSZEFOGLALÓ/ABSTRACT

SZAKKOLLÉGIUMOK ÉS ELITKÉPZÉS

FORRAY R. KATALIN

TEHETSÉGGONDOZÁS A FELSŐOKTATÁSBAN

A tanulmány áttekinti azokat a kezdeményezéseket, amelyek a felsőoktatás kiterjesztését és differenciálódását tűzték ki célul. Kétféle irányt igyekszik megmutatni, az elitképzést és az iskola távoli társadalmi rétegek felsőoktatásba történő integrálását. A szám tanulmányai ezeket a folyamatokat járják körül. A jelen tanulmány a szakkollégiumok kialakulására helyezi a hangsúlyt.

KULCSSZAVAK: TEHETSÉGGONDOZÁS, KOLLÉGIUMOK, NÉPI KOLLÉGIUM, SZAKKOLLÉGIUM.

KARÁDY VIKTOR

TANDÍJMENTESSÉG, ÖSZTÖNDÍJ ÉS FELEKEZET. FELVÉTELI EREDMÉNYEK A DIÁKTÁMOGATÁS EGYENLŐTLENSÉGEIRŐL A DUALISTA KORI KÖZÉPISKOLÁKBAN

A tanulmány az 1850 és 1918 közötti korszak 8. osztályos középiskolásainak teljes körű prozopográfiai adatbankjának statisztikai elemzésével tárgyalja az ösztöndíjak és tandíj-kedvezmények szétosztásának mechanizmusait. E téren a három fő megfigyelt hatótényező szerepe – tanulók vallása, a társadalmi-vagyoni helyzete és tanulmányi eredménye - igencsak eltérő a különböző iskolatípus között. A kedvezmények a diákoknak az évekkel alig növekvő, egy tized körüli kisebbséget érintettek. Állami iskolákban egyetlen felekezeti tanulóréteg sem élvezett előnyt, de az egyházi iskoláknál elsősorban mindig a saját felekezetűek. Római katolikusok, protestánsok és keleti keresztények között markáns iskolai elkülönülést tapasztalni, akárcsak a kedvezmények egyenlőtlen elosztásánál. A zsidó diákok irányában azonban ebben a korban nincs kimutatható szegregáció, azonban ők inkább csak a jó tanulmányi eredményekhez erősebben kötött tandíjkedvezményre számíthattak, ösztöndíjra a többiekénél ritkábban, arra is főképp csak evangélikus iskolákban. A szociális szempontok az alsóbb rétegek és a pap-tanár-tanító kategóriából származóknál érvényesültek leginkább.

KULCSSZAVAK: ISKOLÁZÁSI KEDVEZMÉNYEK, TÁRSADALMI EGYENLŐTLENSÉGEK, FELEKEZETEK, KÖZÉPISKOLÁK

CHIKÁN ATTILA – ILYÉS MÁRTON**A RAJK-MODELL: EGY PEDAGÓGIAI KÍSÉRLET ÉS TAPASZTALATAI**

Egy ország oktatási rendszerének színvonalát egyebek mellett a létező formák változottsága, az innovatív kísérletek befogadása is jellemzi. A szakkollégiumok ilyen innovatív formák. Markáns jellemzőik a szakmaiság, közösségiség és társadalmi érzékenység. Ezek integrált egységének megvalósítása hungaricum. Eredeti formájában – ez a Rajk modell – alulról jövő kezdeményezésként jött létre 47 esztendeje, s mind a mai napig lényegében állami támogatás nélkül működik. A Rajk modell működésének alapját a diákönkormányzat képezi: a diákok döntenek a szakmai programról éppúgy, mint a kollégium és a kollégisták társadalmi szerepvállalásáról. Kiemelkedően fontos vezérelv valamilyen tevékenységi területen a magas minőségre törekvés, amelynek sikeres voltát a végzett rajkosok közel nyolcszáz fős körének életpályája igazolja. A szakkollégiumok támogatói minden egyéb kiválósági kezdeményezésnek (CEMS, általános hazai egyetem-nemzetközi kapcsolat, TDK, tantárgyfejlesztés stb.)

KULCSSZAVAK: INNOVÁCIÓ, SZAKMAISÁG, TÁRSADALMI ÉRZÉKENYSÉG, VERSENYKÉPESSÉG, HALLGATÓI KÖZÖSSÉG

**GALÁNTAI LÁSZLÓ
RENDSZERSZERŰ PÁLYÁK.****A SIKERES EGYETEMI FELVÉTELI SZOCIALIZÁCIÓS ELŐZMÉNYEI
A PTE WLISLOCKI HENRIK SZAKKOLLÉGIUMÁBAN**

A kutatás során kvalitatív életútinterjúkból (N=25) kapott adatok alapján vizsgáljuk az elsődleges és másodlagos szocializációs színterek meghatározó szerepét a sikeres egyetemi felvételt megelőzően. Ehhez egy, a magyar neveléstudományban eddig nevelésszociológiai vizsgálatban nem alkalmazott kutatómódszertant, kvalitatív komparatív analízist (QCA) alkalmazunk, amellyel társadalmi jelenségek megvalósulásának elégséges feltételei határozhatóak meg. A vizsgált jelenség kutatásunkban a sikeres egyetemi felvételi, amely mögött azonban minden esetben személyes életutak állnak. A QCA ezen életutak rendszerszerű sajátosságainak elemzésére alkalmas.

KULCSSZAVAK: ROMA SZAKKOLLÉGIUMOK, ÉLETÚTINTERJÚ, KVALITATÍV KOMPARATÍV ANALÍZIS, CSQCA

**CEGLÉDI TÍMEA – TÓBI ISTVÁN – HARSÁNYI SZABOLCS GERGŐ
REZILIENS HALLGATÓK ÉS SZAKKOLLÉGIUMI FELVÉTELI SZELEKCIÓ**

Tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy milyen tényezők játszanak szerepet a szakkollégiumok és a hallgatók egymásra találásában, és ebben van-e jelentősége a hallgatók társadalmi hátterének és rezilienciájának. Kitérünk a szakkollégiumi jelentkezést előmozdító személyek (családtagok, hallgatók és oktatók) ösztönzésének hatására és a felvételi procedura során már birtokolt (bemeneti) eredményekre. Tanulmányunkban a 2015 tavaszán zajlott Tehetségek Útja Kutatás online kérdőívére önkéntesen válaszoló 427 szakkollégista válaszait elemezzük.

KULCSSZAVAK: REZILIENCIA, SZAKKOLLÉGIUMOK, TEHETSÉGGONDOZÁS, TÁRSADALMI HÁTTÉR, SZELEKCIÓS MECHANIZMUSOK, FELSŐOKTATÁS.

KARDOS KATALIN FELEKEZETI SZAKKOLLÉGIUMOK: A TEHETSÉGEK NEVELÉSÉNEK LEHETSÉGES ÚTJAI

Tanulmányunkban a felekezeti szakkollégiumokat mint a felsőoktatási rendszert hatékonyan kiegészítő és a rendszerhez tartozó, speciális feladatokat is ellátó tehetséggondozó intézményekként vizsgáltuk, továbbá főként a nevelésszociológia fogalmaira támaszkodva értelmeztük a felsőoktatási szakkollégiumok világát. Eddigi munkáink során megállapítottuk, hogy fővárosi intézményekben főként a szakmai tudományos életre való felkészítés dominál, addig vidéki társaikban egy erős, összetartó közösség megteremtése a cél. Mindezek mellett a vidéki intézményekben hallgató egyetemista fiatalokról elmondható, hogy legalább olyan jól teljesítenek ezekben a tehetséggondozó intézményekben, mint a magasabb státusú fővárosi hallgató társaik.

KULCSSZAVAK: SZAKKOLLÉGIUM, FELEKEZETI SZAKKOLLÉGIUM, TEHETSÉGGONDOZÁS, EREDMÉNYESSÉG.

CZIRÁKI SZABINA – SZENDRŐ PÉTER TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRÖK

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) a felsőoktatási tehetséggondozás kiemelt eseménysorozata évtizedek óta. A tanulmány célja, hogy bemutassa azt, hogy a felsőoktatásban zajló főbb folyamatok, elsősorban a hallgatói létszám alakulása, majd a kétciklusú képzés bevezetése hogyan hatottak az OTDK iránti érdeklődésre. Megállapítható az a tendencia, hogy az OTDK részvétel a felsőoktatás létszámával együtt emelkedett, az alapképzés és a mesterképzés bevezetése pedig tovább növelte a hallgatók motivációját az OTDK-n való bemutatkozásra. Kitérünk még a szakkollégiumok és az OTDK közti kapcsolatra és bemutatjuk a szakkollégisták részvételi arányát a legutóbbi, 2015-ben megrendezett XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencián.

KULCSSZAVAK: TEHETSÉGGONDOZÁS, TUDOMÁNYOS DIÁKKÖR, FELSŐOKTATÁS

MANDEL KINGA OKTATÓI ÉS HALLGATÓI TÁMOGATÁSOK A CSÍKSZEREDAI SAPIENTIA ERDÉLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEMEN

Ebben a tanulmányban a csíkszeredai Sapientia EMTE hallgatóinak és oktatóinak kutatási és ösztöndíjtámogatásait mutatom be az elmúlt évek vonatkozásában, beleértve az Erasmus + lehetőségeket, a hallgatók esetében a szociális-, tanulmányi-, érdem illetve más kutatási és tanulmányi ösztöndíjakat, az oktatók esetében a kutatási támogatásokra helyezve a hangsúlyt.

KULCSSZAVAK: SAPIENTIA EGYETEM, HALLGATÓI ÉS OKTATÓI TÁMOGATÁSI RENDSZEREK, ERASMUS+, CEEPUS

COLLEGE FOR ADVANCED STUDIES

KATALIN FORRAY R. TALENT IN HIGHER EDUCATION

The study overlooks the initiations, that aim at expand and differentiation of the higher education. It shows two alternatives, the elite education and the integration of “remote from school” social groups into higher education. The present review highlights the forming of special colleges (szakkollégium).

KEYWORDS: SUPPORTING TALENTS, COLLEGES, PEOPLE’S COLLEGE, SPECIAL COLLEGE

VIKTOR KARÁDY FREE TUITION, SCHOLARSHIP AND DENOMINATIONS

The study investigates mechanisms of distribution of student benefits in the years 1850-1918, based on the exhaustive prosopographical data bank of graduating pupils of Hungarian secondary schools. The role of the three main factor observed – the religion, social strata and scholarly performance of pupils – proved to differ largely in different school types. Benefits concerned just one tenth of pupils, though with an increasing trend. In state schools no difference can be detected among denominations, contrary to church schools, where pupils of the maintaining church were always advantaged. Between Roman Catholics, Protestants and Eastern Christians marked trends of segregation can be observed and this applied to the unequal allocation of benefits too. This cannot be observed against Jews at that time, but they could count mostly on tuition waivers only, connected to scholarly excellence, but rarely on grants – especially outside Lutheran schools. Social criteria in the allocation of benefits profited to lower class students and those from families of teachers and clerics.

KEYWORDS: SCHOOLING BENEFITS, SOCIAL INEQUALITIES, DENOMINATIONS, SECONDARY SCHOOLS

ATTILA CHIKÁN – MÁRTON ILYÉS THE ‘RAJK MODEL’: A PEDAGOGICAL EXPERIMENT AND ITS RESULTS

The quality of a country's education system, among other things, relays on the existing forms of diversity and the inclusion of innovative experiments. The College for Advanced Studies is such an innovative form, a combination of accommodations and professional programmes. The striking features of these colleges are their professionalism, community commitments and social sensitivities. The ‘Rajk College, established 47 years ago, served as a model for several dozens of similar institutes of excellence in Hungarian

higher education. It is a typical bottom-up initiative which is based on self governance of the student community and essentially operates without external (government) financial support. The programme of the 'college' is combined with other excellence initiatives (CEMS, international relations, student research competitions, curriculum development, etc.). The career paths of Rajk alumni members (close to 800 today) provide a verification of the successfulness of the Rajk-model. Dissemination of this model will help our universities to become internationally competitive by educating professional and community elites.

KEYWORDS: CENTRAL-EASTERN EUROPEAN HIGHER EDUCATION, HUNGARIAN UNIVERSITIES, COLLEGE FOR ADVANCED STUDIES, EDUCATION FOR EXCELLENCE, STUDENT COMMUNITY

LÁSZLÓ GALÁNTAI
LIFEWAYS IN THE SYSTEM. WAYS TO THE SUCCESSFUL MATRIC IN
WLISLOCKI HENRIK ROMA COLLEGE

In our paper the role of primary and secondary socialization in successful matric is analysed. The research is based on half-structured qualitative lifeway interviews (N=25), these interviews were given by multiply disadvantaged students of University of Pécs, members of Wlislócki Henrik Student College. The sample is unrepresentative. Our results show socialization circumstances of successful matric.

KEYWORDS: ROMA COLLEGES, LIFEWAY INTERVIEW, QUALITATIVE COMPARATIVE ANALYSIS, csQCA

TÍMEA CEGLÉDI – ISTVÁN TÓBI – SZABOLCS GERGŐ HARSÁNYI
RESILIENT STUDENTS AND SELECTIVITY BY ADMISSION
PROCEDURE OF COLLEGES FOR ADVANCED STUDIES

Our study focuses on the factors – with special attention to students' social background and resilience – which play an important role in meeting students and colleges for advanced studies (CASs). People encouraging admission into a CAS (family members, students or teachers), and students' achievement before entering a CAS are investigated in the empirical part. 427 CAS students' answers are analysed who filled out the questionnaire of the Pathways of Talents Research (Tehetségek Útja Kutatás) in spring of 2015.

KEYWORDS: RESILIENCE, COLLEGES FOR ADVANCED STUDIES, TALENT DEVELOPMENT, SOCIAL BACKGROUND, SELECTION MECHANISM, HIGHER EDUCATION

KATALIN KARDOS
DENOMINATIONAL SPECIAL COLLEGES

In our study of denominational special colleges as higher education system is performing effectively investigated complementary and belong to the system, specific tasks as well as talent development institutions, and relies on the concepts of education sociology interpreted the academic world of colleges for advanced studies. In the course of our work to date, that the capital institutions, especially in the professional academic preparation for life dominates, while provincial counterparts to create a strong, cohesive community is the goal. The rural institutions college students at least as well in these talent development in institutions of higher status than the capital city student peers.

KEYWORDS: HIGHER EDUCATION, COLLEGE, DENOMINATIONS

SZABINA CZIRÁKI – PÉTER SZENDRŐ
HIGHER EDUCATIONAL PROCESSES REFLECTION OF SCIENTIFIC STUDENTS' ASSOCIATIONS ACTIVITY

The National Scientific Students' Associations Conference is a very important series of event of the talent support system for years in Hungary. The aim of this study to present the main process in higher education mainly changes in the number of students, and how introduction of two-cycle system inspired interest in the National Scientific Students' Associations Conference. It can be concluded there is a tendency that the participation in the National Scientific Students' Associations Conference increased along with the member of higher education, and introduction of Bachelor and Master of Science degrees further increased the students' motivation to introduce their studies in the National Scientific Students' Associations Conference. We discuss the relationship between the College of Excellences and National Scientific Students' Associations Conference and participation of the student college members present at 32nd National Scientific Students' Associations Conference in 2015.

KEYWORDS: TALENT SUPPORT, SCIENTIFIC STUDENTS' ASSOCIATIONS, HIGHER EDUCATION

KINGA MANDEL
TEACHER AND STUDENT SUPPORTS AT SAPIENTIA EMTE CSÍKSZEREDA

In this study we present the student and teacher support systems available in the last few years at the Sapientia Hungarian University of Transylvania Csíkszereda, including the Erasmus + programs, the social-, merit, study scholarships and other research and study grants in the case of students, accentuating the research possibilities in the case of teachers.

KEYWORDS: SAPIENTIA UNIVERSITY, HIGHER EDUCATION IN TRANSYLVANIA, TEACHER AND STUDENT SCIENTIFIC SUPPORT SYSTEMS, ERASMUS+, CEEPUS